

दादासाहेब फाळके ! एक गोष्ट बालपणीची

हिंदीला संस्कृत गध्ये भाषांतर करणे -

श्रीराम श्रीराम लिख, जो पत्थर मरकटांचे समुन्द्र में डाल गिराए, क्या आश्चर्य वो पत्थर पानी पर तैरने लगे।

(अपने कथानाचक्र पिता और पाठशाला के शिक्षकों की नकल करते हुए)

चला सगळ्यांनी आपल्या आपल्या दगडांवर श्रीराम श्रीराम लिहा आणि झा कुशावर्तानं टाका.

अरे थोंडी आपले दगड थोंडीच पाण्यात तरंगणार !

का नाही ? मनापासून राग नाम घ्या आणि टाका पाण्यात.

हे ! माझा दगड तरंगला !

माझा पण ! माझा वी !

अरे, थोंडी हे कमेशक्व आहे ?

हे दगड तु कोठून आणले ?

हे दगड नाही दगडी कोठसे आहेत !

अच्छा म्हणून इतके हलके, लागत होते का ?

मला वाटलेसुरांच वमन्कार झाला की काय ?

चला सगळ्यांनी आपआपले नाव सांगा

अंगद, जामवंत, मुरारीव, लक्ष्मण, हनुमाल

(हा हा हा)

अरे तुला साध्या नावाचा उच्चार देखील करता येत नाही, तर पूर्ण वाक्य कसा बोलशील.

चला रे, कुणीतरी दुसरा अनुमान चहा !

धोंडी मला असे करतोस, मी तुमच्यात कधीच खेळणार न्हाय !

(माथेव रडत पळून जातो.)

धोंडी तुच का नेहमी राम बनतो. आज म्हा राम बनणार. नाहीतर आम्ही कोणीच खेळणार न्हाय.

त्यासाठी तुम्हाला रामायणाच्या कथा वाचायला यावंलागेले आणि सगळंरामायण तोंडपाट करावे लागेल. अरे का कबुल ? बोला !

नाही बुवा अशा अटी बिटी नाही मान्य आपल्याला ! हे सगळ्या ! तुमिता बघणार आहे ना ? ते शेळीचं पिलू सोड, ये इकडे.

सगळ्या ! शेळी नाही ती, सुवर्णमृग आहे ती.

एधोंडी हिला पण घे ना, आपल्या रामायणात .. (हा हा हा)

शेळी, आणि रामायणात !

तुझ्या शेळीला बोलता येत का ?

सगळ्या ! मारिच राक्षस म्हणून सोडायची की हिला आणि लक्ष्मणा मला वाचव, अशा बांबा मारल की कोणीपण.

धोंडी : माझं ऐकणार आहे की नाही कोणी ?

माधव : (माधव परत उलट उलट येतो आणि धोंडी धोंडी ओगडत असतो.) तुझं कोण नाही ऐकणार, तुझ्या बापाला पकडायला इंग्रज आलेत.

सगळे आश्चर्य चकीत होतात.

बापरे ! इंग्रज ! आता काही खरं नाही.

सगळ्यांना कोठडीत टाकतील, चाबकाने पण हानतात.

माधव : माझ्यावर स्वाय करत होता ना, आता जा तुम्हात.

धोंडी : चूप बसा ! खोंटं घालता तुम्ही, इंग्रज कणाला माझ्या बाला पकडतील.

धोंडी पलत - उलट घराकडे जातो, घराभोवती गायकन्यांची गर्दी जमलेली असते. लोंकांच्या पायातून वाट काढत - काढत धोंडी घराजवळ जावून बघतो

तर खरंच एक इंग्रज शिपाई धोंडीच्या घराबाहेर उभा असतो. धोंडीला इराकून धाप मूटतो. अतिशय भेदगलेल्या अवस्थेत तो मागच्या दाराने घरात प्रवेश

करतो. अंधान्या खाल्यातून लपत लपत पुढे सरकतो. आणि खांद्याच्या आडून बाहेरच्या खोलीत जोकायतो, नेमकं काय बालण चालू आहे याचा मागोवा

घेत असतो. तेव्हाच धोंडीचे वडील धोंडीला बघतात आणि त्याचे हायभाय बघून हसतात आणि त्याला आपल्याकडे बोलवतात.

वडीलांचा हमग चेहरा पाहून धोंडीचा जोय भांड्यात पडतो आणि कसलाही विचार न करता तो धावत वडीलांच्या गळ्यात जावून पडतो.

वडील त्याची इंग्रजांशी ओळख करून देतात आणि ते माझ्याकडून संस्कृत शिकून घेणार आहेत. असं अभिमानाने सांगतात. आर्नदीत झालेला

धोंडी इंग्रजांशी इस्तानोलन करताना त्याच्या गोण्या मज्जादारांवर आपला हात फिरवतो व अत्यंत आश्चर्याने त्याचे गुलाबी तख्त, डातातले घट्टाकड व त्याच्या

पोशाखावरचे धडनं, खिशातला पेंत, नाकावरचा चश्मा, कंठभूषा अशा अनेक गोष्टींचे कुतूहलाने निरीक्षण करतो.

धोंडीच्या वडीलांचे आणि इंग्रजांचे बोलणे संपते आणि ते त्या इंग्रजाला बाहेर पर्यंत सोडायला जातात. बाहेर जमलेली गर्दी सर्वंकन दूर पळते व

लावून नेमका काय प्रकार घालला आहे, हे बघू लागते.

इंग्रज धोंडीच्या वडीलांना वाकून हसतां होत करताना पाहून सगळे आश्चर्यचकीत होतात.

धोंडीचे मित्र धोंडीलाही इंग्रजांकडून पाठीवर थाप मिळाल्याने थक्क होताना व धोंडी ताचत - ताचत परत आपल्या खेळण्याच्या हिकाणांवर निवून

जातो. नियमितपणे इंग्रज धोंडीच्या घरी संस्कृत शिकायला येवू लागतात. धोंडी त्यावेळेस आपले खेळणे सोडून वडील आणि इंग्रज यांच्या सोबतीला

जावून बसू लागतो. व नंतर धोंडीच्या खेळांमध्ये माधवला इंग्रजाचो भूमिका देवून त्याचे उच्चार स्पष्ट करून घेणे व चुकल्यात त्याला विविध प्रकारच्या

शिक्षण जापने असे खेळ चालू राहतात.

लेखक - प्रशान्त गदकल

नाशिक

दिनांक : ०५ जून २००६